

Výbor pro sexuální menšiny

Zápis ze schůze dne 11. března 2010

Místo zasedání: Úřad vlády, Vladislavova 4, Praha 1

Přítomni:

Martina Štěpánková, Peter Porubský (MŠMT), Jiří Hromada, Tereza Mikšaníková, Lucie Otáhalová, Jan Wintř, K. Masalová (MZdr.), Džamila Stehlíková, Vít Michalec (MPSV), Martin Strachoň, Markéta Hronková, Věra Sokolová, Ivo Procházka, Jiří Louženský,

Omluveni:

Veronika Jaňourová (MV), Klára Laurenčíková (MŠMT), G. Smetáková, Kateřina Smolíková (MS), Petr Kodl, David Tišer, Olga Pechová, Tomáš Šimek (Mze), Marian Oravec (MK).

Hosté:

Michael Kocáb, Czeslaw Waalek, Lejla Abbasová, Petr Koubek, Jiří Stupka (Státní zdravotnický ústav), Vít Řeháček (ředitel Společnosti pro transfúzní lékařství ČLS JEP).

Zasedání řídila předsedkyně výboru Martina Štěpánková.

1. Dárcovství krve

Ivo Procházka shrnul hlavní závěry schůzky s transfúzní společností, která proběhla v prosinci 2009.

J. Hromada prezentoval nejnovější informaci z USA, kde skupina senátorů navrhuje zrušení zákazu dárcovství krve pro gaye přijatého v roce 1983. Hlavním argumentem je nepodloženost a zastaralost zákazu, navíc krev prochází několikerým vyšetřením. Asi před tři čtvrtě rokem zrušilo tento zákon Rusko.

V. Řeháček z Transfúzní společnosti uvedl, že nejprve musí zrušit zákaz FDA. ČR se řídí předpisy platnými v EU. Sex mezi muži patří mezi zvýšená rizika.

D. Stehlíková – personál transfúzní stanice není dostatečně odborně vybaven. Problém je, že v poučení chybí vysoce rizikové sexuální praktiky, například anální sex. 20% heterosexuálních párů anální sex používá. Vysoká prevalence je také u ukrajinských prostitutek. Skupinový či anonymní sex je vysoce rizikový sám o sobě. Důležité je nezaměřovat se na sexuální orientaci, ale na rizikové sexuální praktiky. Je nutné naopak více konkretizovat rizikové sexuální praktiky.

Vít Řeháček - větší konkretizaci se nebrání. Firmy, které odebírají a zpracovávají plazmu, nicméně trvají na zachování tohoto zákazu. Pokud bude tento zákaz vyřazen, hrozí, že tyto firmy plazmu nebudou chtít zpracovávat. Dárci, kteří dotazník vyplní nepravdivě, se vystavují riziku trestního stíhání. Dotazníky se archivují až 15 let. Neví zatím o tom, že by proběhlo nějaké trestní stíhání.

Darování krve se řídí směrnicí č. 2004/33/ES ze dne 22. března 2004, kterou se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/98/Es, pokud jde o některé technické požadavky na krev a krevní složky

L. Otáhalová - směrnice stanoví obecný rámec. Jiné země ES to mají jinak, což by znamenalo, že tyto směrnice neimplementují? Je to tedy o vnitrostátní úpravě.

Jiří Stupka - člověk může zamlčet dobu rizika.

I. Procházka - u HIV pozitivních probíhá epidemiologické šetření, nevychází se pouze z dotazníku. Další problematická věc v současnosti je dostupnost HIV testování, neboť výrazně ubylo testovacích míst.

Co se týče dárců z jiných zemí Evropy, důležitá je rizikovost sexuálního chování, nikoliv země původu.

M. Strachoň - přehodnoťme to tak, aby to byly reálně rizikově se chovající skupiny a aktivity.

Závěr:

Ivo Procházka a Džamila Stehlíková připraví do příště návrh výboru pro odborníky z dané oblasti, ve smyslu debaty na výboru - aby vypadl „sex mezi muži“, a zároveň byla zajištěna rizikovost chování. Doporučení by mělo směřovat na předsednictvo Transfuzní společnosti a farmaceutický odbor MZ.

2. Adopce registrovanými partnery - podnět výboru

M. Štěpánková uvedla, že téma adopcí projednal poradní sbor ministra (SOPRAN), za účasti nezávislých osobností veřejného života, zástupců výboru a České biskupské konference.

M. Kocáb uvedl, že téma adopcí je velmi kontroverzní, hovořil s předsedou České biskupské konference J. Graubnerem, který je velmi proti. Připomínkové řízení bylo sice vypořádáno, ale nikoliv zcela, např. ministr práce a sociálních věcí je připraven na vládě proti návrhu vystoupit. M. Kocáb dále uvedl, že je připraven podnět na vládu předložit, ale zvažuje, že bude na vládě argumentovat proti, je to právo každého ministra. Ministři nechtějí hlasovat v rozporu se svým vědomím a svědomím, ale zároveň nechtějí brzdit legislativní procesy. Je nutné téma dále diskutovat,

připravují se kolokvia s psychology a psychiatry a dále s teology. Kolokvia mají pomoci ministrovi v rozhodnutí, zda podnět podpořit či nikoliv. Jako ministr pro lidská práva chce přijmout zodpovědné rozhodnutí a slyšet argumenty obou stran, neboť cítí odpor společnosti vůči návrhu, ač je ministrem pro lidská práva, obává se rozkolu ve společnosti.

Z. Sloboda navrhl udělat ještě další kolokvium, a to se sociology, zejména těmi, kteří se zabývají rodinou.

Podnět navrhuje úkol ministerstvu spravedlnosti, tato Poslanecká sněmovna by jej už stejně nestihla projednat, takže je nyní čas na debaty. Výbor diskutoval o tom, že podnět směřuje k odstranění právního stavu, který je v rozporu s Listinou základních práv a svobod. To zdůraznili M. Hronková a J. Wintr. Diskuse se však v mezidobí rozšířila na obecnou otázku, zda mají mít gayové a lesby právo adoptovat děti. Podle ministra veřejnost „nuance“ a lidskoprávní roviny podnětu vůbec nevnímá. M. Štěpánková uvedla, že prolomení zákazu by bylo obrovským symbolem pro společnost. V diskusích, které probíhají, „pouhé“ právní vysvětlení nestačí, nelze to bohužel odstříhnout od debaty další.

J. Hromada objasnil debatu, která provázela přijetí zákona o registrovaném partnerství, kdy ze dvou návrhů zákona zvítězil ten, který adopce neobsahoval. Vyvrátil spekulace o tom, že v minulosti uzavřel dohodu s Jiřím Paroubkem, že adopce stejnopohlavními páry nebude prosazována. Dále hovořil o nutnosti změnit podmínky pro adopci pro všechny, tj. nejen pro registrované partnery. Je nutné zdůraznit práva dítěte.

V. Sokolová uvedla, že kolokvia psychologů mohou ukázat negativní stanoviska, přítomní, ač odborníci, nemusí být obeznámeni s výzkumy, které existují v zahraničí, a ty jsou naprosto jednoznačné. Pokud jde o zájmy dítěte, není rozdíl mezi homosexuálními a heterosexuálními páry. Negativní stanoviska mohou být založena na neznalosti. Výzkumy existují již desítky let, argumenty zde jsou.

Je nutné argumentovat věcně, nikoliv právně. Na konci těch diskusí by měl být návrh podán tak, aby o něm tato vláda ještě stihla rozhodnout. Diskuse by měly mít schopného facilitátora.

Závěry:

- **Na konci kolokvií, než bude podnět předložen vládě, bude ministr informovat výbor o tom, jaké bude ve vládě zastávat stanovisko, aby na to výbor mohl reagovat.**
- **Začátkem května by mělo být setkání s LGBT komunitou, v rámci festivalu eLnadruhou.**

3. Mediální stereotypy

L. Otáhalová uvedla, že Výbor proti diskriminaci shromažďuje nejčastější stereotypy o menšinách, které se vyskytují v médiích.

Jiří Hromada – k sexualizaci – je to nejčastější stereotyp, označování „homosexuálové“ – je nutné hovořit o stejnopohlavních dvojicích, gayích a lesbách.

Věra Sokolová – „radikálnost“ – buď jsou neviditelní, nebo mají péra na hlavě, např. článek Melicharové – nemá nic proti homosexuálům, pokud jsou slušní a platí daně. Tolerance s podmínkou.

Michael Kocáb – prezentace typu Q napovídá tomu, že homosexuálové jsou perverznější. Pokud by bylo více takových pořadů, bylo by to v pořádku, ale toto je jediný pořad o LGBT minoritě, takže zkresluje obraz menšiny u většiny.

Z. Sloboda – je to nepochopení žánru, pořad je na ČT 2 v pozdních hodinách, je pro alternativní publikum. Nemá ambice reprezentovat minoritu. Queer reprezentuje všechny možné sexuální menšiny. Q je cíleno spíše na gay friendly většinovou společnost, ne přímo do komunity. Kocáb navrhuje výboru, aby se od toho sám distancoval.

Dříve existoval pořad Legato, který komunitu reprezentoval, avšak bylo těžké najít reprezentanty minority. Podle Martiny Štěpánkové je otázka, zda je zde potřeba, aby existoval pořad pro minoritu.

Jan Witr uvedl, že diskurz o minoritě se vyvíjí, většina společnosti už ví, co je to homosexuál, není nutné už tolik hlídat „čistotu“ pořadu. Není to osvětový pořad, ale spíše umění, které se pohybuje na hraně. K problému s neviditelností – má to tak být, je to spíše pozitivní, není nutné zdůrazňovat, že je někdo gay nebo lesba.

Zdeněk Sloboda - Je důležité, aby sexuální minority byly zobrazovány v každodenních kontextech, aby řešily životní problémy. Neviditelnost je taky problém. Životní styl je zobrazován jako trápení, neštěstí, nemají nic.

Martin Strachoň – není zahrnuto hledisko transgender.

Z. Sloboda – pokud bude pořad o rodině, měla by stejnopohlavní rodina být zahrnuta. To se váže k heteronormativitě. Martin Strachoň doplnil, že LGBT by měli být zahrnuti spíše u témat, která mají menšinový přesah.

Tereza Mikšaníková – problém je také terminologie – lesbičky, obzvláště v kombinaci homosexuálové a lesbičky. Alternativa: lesbická žena.

Martin Strachoň – navrhl jednání s Ústavem pro jazyk český – v pravidlech je „lesbička“. Nebo tam zaslat rovnou požadavek ať to změní. Ať se to zobrazí ve Slovníku jazyka českého.

Markéta Hronková – jsme na tenkém ledě, je lépe vyvolat diskusi a postupovat opatrně. Řada novinářů si vůbec neuvědomuje, že produkují stereotypy. Např. senioři jsou prezentováni většinou jako důchodci.

Ivo Procházka – hypersexualizace platí i pro transsexuály – preferovali by označení translidé.

Závěr:

Výbor proti diskriminaci by měl vyjít z toho, že by měla být zobrazována diverzita, že dochází ke škatulkování.

Různé

- Jiří Hromada vyřídil výboru pozdravy a rezignaci Petra Kodla.
- Ivo Procházka navrhl jako jeho nástupce Jonáše Habra, psychologa, který by ve výboru reprezentoval téma translidí.
- Jiří Hromada hledá registrovanou dvojici žen do pořadu Máte slovo, který bude exkluzivně věnován tématu adopcí.

Příští zasedání výboru bude 6.5.2010 od 15,00.

V Praze dne 31.3. 2010
Zapsala: Lucie Otáhalová